

30 sor a vállalkozásról

Ismerősömet ún. „megszállott” horgászként tartja számon a közvélemény, ami korántsem változtat azon a tényen, hogy időnként húzódozik kedvenc sportjától, fél elindulni horgászni, fél vállalkozni. A horgászat ugyanis vállalkozás, mely jelentős előkészületekkel bír, s ezeknek megfelelő eredménnyel igyekszik járni. Namármost, ha az eredmény nincs arányban az előkészületekkel, neadjisten elmarad — a vállalkozás veszteséges, a vállalkozó pedig vesztes. A vesztes vesztesége kétféle: anyagi és erkölcsi. Anyagi: a befektetett pénz és idő nem térül meg, elvész. Erkölcsi: az eredmény nélkül hazatérő horgászt rendszerint háromszor röhögik ki, 1. a sporttársak a parton, 2. a szembejövők a visszaúton, 3. a család pedig otthon. S mindez miért? Mert a vállalkozás eredménye szembeötlő és abszolút: vagy van hal, vagy nincs; köztes megoldás nem lehetséges. — Ismerősöm lelki szemei előtt oly erőteljes képzettek öltve lebeg a fönti gondolatmenet, hogy időnként — s ez félelmetes — inkább lemond a betervezett horgászatról, azaz: nem vállalkozik. De ha mégis, a vésző nehézségek tudatában már jó előre vesztesnek érzi magát, eleve defenzívából indul. Még csak nem is nulláról, hanem valahonnét a negatív tartományból. — Ismerősöm persze tudja, hogy a vállalkozásnak is megvan a maga koreográfiája, amit gyakorolni kell. Hiszen törvényként mondható ki: ön maga helyes megismétléssel minden begyakorolható. Helyes ismétlésen a hibás megoldások jó megoldásokkal való fölcserélése és behelyettesítése értendő. S hogy mi a hibás és mi a jó? Az elemzés meg a próbálgatás sok mindenre rávezethet, s a leginkább bevált megoldás rutinná fejlesztése olyannyira megerősítheti a vállalkozót, hogy az a pozitív tartományból, eleve offenzívából indul. — Vagy nem. Sokféle ember él, s van, aki tényleg jobban teszi, hogy ha nem szükséges föltétlenül, inkább nem vállalkozik.

— efcse —

Ösztöndíjjal Manchesterben

(Folytatás)

Első kirándulásunk színhelye a Chatsworth-i kastély volt. Egykor a Devonshire-i grófok és hercegek pompás lakóhelye, ma turista paradicsom ez a csodás környezetben fekvő nemesi hajlék. Belül gazdagon díszített hálótermek, társalgók és ebédlők ejtik ámulatba a látogatót. A legfelső emeletről gyönyörű panoráma nyílik a környező parkra, melyet egy domboldalról lecsorgó és kis, teraszos vízesésben megtörő patak oszt kétté.

A következő kiruccanás a „szomszédba”, Liverpoolba röpitett bennünket a busz. Ha az ember Liverpoolban jár, természetes, hogy először a Beatles-émlékekre kíváncsi. Ezek a belvárosban szinte egy utcában (Matthew Street) találhatóak a Beatles-bolttal együtt. Sajnos a múzeum — anyagi okok miatt — zárva tart és hamarosan átköltözik az Egyesült Államokba, Texasba. Csak átmenetileg — remélik a liverpooliak. De azért akad itt más látnivaló is. Ez az egyetlen város Nagy-Britanniában, melynek két katedrális van. Egy régi protestáns és egy kúpra emlékeztető, betonból épült modern katolikus templom.

A harmadik kirándulás is nagyon érdekesnek, látványosnak ígérkezett — nem is csalódtunk. Másfél óra utazás a gyönyörű dimbes-dombos tájon és megérkezünk a Lake District-be (Tóvidék) a Windermere-i tóhoz. A híres angol tavi-költők (Wordsworth és Coleridge) éltek és alkottak ezen a tájon. A tavak környéke ma már kirándulóparadicsom.

Persze nem csak a hétvégeken történtek érdekes dolgok. Aki először jár ebben a szigetországban két dolgot biztosan szokatlannak talál: a közlekedést és az időjárást.

Tudom ugyan, hogy jobbról jön a jármű mégis a beidegződés győz és a járdáról lelépve balra nézek (Londonban egy pár helyen már ki is írták az úttestre: Nézz balra!). Innen adódik az a vízió is, hogy a közeledő járműben nem ül senki a sofőr helyén.

Manchesterben elég jó a tömegközlekedés. A double-decker-ek (emeletes autóbuszok) sűrűn járnak a központban, de a külvárosok mindegyikébe is eljutnak. Ahhoz, hogy egy busz megálljon a megállóban nem elég az, ha ott utas vár. Nagy meglepetésünkre, stoppolni kell a helyijáratokat, addig kell integetni a vezetőnek (noha nem is ismerősünk), amíg el nem kezd leindexelni a buszra váró előtt. Leszállásnál elég odaállni az ajtóhoz ugyanis egyéb jelzőeszköz nincs az autóbuzson (csak a londoni buszokon láttam csengőt erre a célra). Sajnos az is furcsa volt nekem, egy magyarnak, hogy az angolok udvariasan sorba állnak a megállóban — nem nyomják és tapossák egymást mint nálunk.

Eddig nem értettem, az angolok miért beszélnek oly sokat az időjárásról. Ez a pár hét a szigetországban azonban teljesen világossá tette a választ. Szegény angol meteorológusokat még többet szidhatják mint nálunk! Estéknél igen jókedvűen magyarázzák a másnapi időjárást — de szinte sosem találják el. Ez nem is csoda, hiszen iszonyú gyorsan változik az idő. Ragyogó napsütésnél (ilyenből kevés van!) is tanácsos esernyőt magunknál tartani, hiszen eső bármikor valószínű. E klíma pozitívumai között említeném viszont, hogy nincs szűnyog (legyet is csak három láttam négy hét alatt) és — amint már említettem —, hogy gyönyörű zöld a táj.

S ha már a magyartól eltérő dolgoknál tartunk, az angol mozibajárók szokásairól feltétlenül szólni kell. Angliában képtelenség lekésni film elejét. Egy átlag mozielőadást a következők előzik meg. A meghirdetett kezdési időpontban nem a film, hanem a filmelőzetesek kezdődnek. Ezután a (két hét elteltével) már jól ismert reklámok ismétlődnek, néhány helyi ajánlattal (például a mozitól három percrenyire lévő kínai étteremé) kiegészülve. Most már — gondolja a gyanútlan külföldi — a film jön. De nem! A vászonról valamelyik híres színész a fogyatékos gyerekek javára történő adakozásra szólít fel és a széksorok között körbejár a persely. Ekkor megszólal egy hang: itt az idő egy hamburgerre, hot-dogra, kólára stb. stb. — és az engedelmes angol mozibajáró feláll és sorbaáll a mozgóárus előtt. Amíg a sor el nem fogy, nincs filmkezdés. Mindezek után azt hiszem érthető, hogy kárörvendve szemléltem egy tőlem öt méterre ülő arabot, aki — miután ráöntötte a fagyaltot a nadrágjára — félhangos — és feltehetően cifra — káromkodások kíséretében próbálta lekaparni azt.

Az ilyen szokások következtében aztán az angol mozik rettentően szemetesek és — mivel dohányozni általában a jobb oldal kivételével szabad — néha füstösek is. Bár lehet, hogy a magyar mozinézők is vállalnák az ottani állapotokat, ha azokat az angolhoz hasonló filmkinálattal kísérik.

Hát ennnyit — terjedelmi okok miatt a messzi Angliáról és kívánom az olvasónak, hogy például ott a helyszínen bosszankodhasson az angol mozik állapotán és élmeinkben legalább annyira gazdagon térhessen haza a „kódós Albion”-ból mint a krónikás.

LACZKÓ SÁNDOR

Bemutatkozik: a BTK dékánja

A IX—XIV. század magyar „históriájával” és a történelem segéd tudományaival foglalkozik dr. Kristó Gyula, aki igen fiatalon ért el tudományos sikereket: 1962-ben, 23 éves korában doktorált, 30 esztendősen lett a történettudomány kandidátusa, 38 évesen a történettudomány doktora. Hosszabb közéleti aktivitás után állami funkcióban a bölcsészek dékánhelyetteseként egy évtizeddel ezelőtt kapcsolódott be az egyetemi közéletbe. A hetvenes évek végén és a nyolcvanas évek első felében a JATE rektorhelyetteseként, majd rektoraként tevékenykedett. A bölcsészettudományi kar irányításával 1987. július 1-jén bízták meg.

— A volt rektor miért vállalta a dékánságot?

— Egy rektor főleg az egyetem egészét érintő kérdésekben kényszerül elméleti szintű döntések meghozatalára, a dékánnak inkább operatív ügyekben kell döntenie. A közeg is más, amelyben mozognia kell: a dékán egy kar egészével érintkezik, így nagyobb az ütközés lehetősége is. Természetesen a követelmények számos ponton azonosak. A türelem, a megértés, sőt az empátia (a beleérző képesség) szerintem ma a legfontosabb vezetői tulajdonságok közé tartozik. Dékáni megbízatásomat szolgáltnak tekintem. Annak vagyok a híve, hogy a vezetői szolgálat rövid, de intenzív legyen.

— Meglehetősen feszült politikai légkörben vállalt ismét vezetői teendőket. Mi a dékán stratégiaja?

— Feszültségforrás mindig van egy olyan intézményben, ahol kétszáz ember dolgozik és 850 nappali tagozatos diák tanul. Az az időszak pedig, amiben most élünk, kiváltképpen alkalmas új feszültségcöccök kialakulására. Gondolom, példaként elégedő a béremelés szerény mértékét, egyáltalán a felsőoktatásban dolgozók egzisztenciális problémáit említenem. Ezért úgy vélem, most vigyázni kell az emberek hitére, bizalmára, türelmére. Stratégiánk csak az lehet, hogy az alaptevékenységet: az oktató-nevelő és a tudományos kutató munkát jól végezzük, az élet által kialakított mederben folyjon a tevékenységünk. Nem a kísérletezés időszakát éljük.

— A dékánhelyettesége óta eltelt tíz esztendő alatt a bölcsészkaron végbement változások közül mit emelne ki?

— A legnagyobb változást a fiatalok magatartásában tapasztalom. Egy évtizeddel korábban jobban szót lehetett érteni a hallgatókkal. Nyitottabbak, készségesebbek voltak. A mai egyetemisták bizonyos szempontból felkészültebbek, mint elődeik, hiszen például többen és jobban beszélnek idegen nyelveket, a szakma iránti érdeklődésük is figyelemreméltó, ám a közösségeiktől elfordultak, individuálisabbak lettek.

— Ön szerint miért nem tud megfelelni az egyetem a hallgatók elvárásainak?

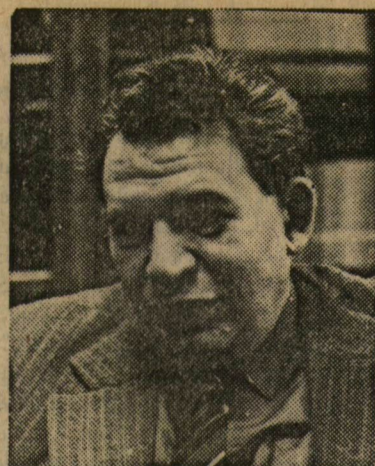
— A társadalom számára közömbös, hogy ki milyen eredménnyel távozik a felsőoktatási intézményből, az állásokat nem a tanulmányi eredmények alapján ítélik oda. Ezt az ellentmondást hamar megtapasztalják a diákok. Régebben az értelmiségi karrier csúcsát jelentette szakmailag és anyagilag egyaránt, ha valaki „benn” maradhatott az egyetemen oktatóként. Manapság az utánpótlás lehetősége szűkös, jóformán csak az eltávozott idős tudósok helyére jöhetnek a fiatalok. De az egyetemi oktatókat főlháborítón alulfizetik, alacsony életrévóra kénytelenek be rendezkedni. A pedagógus pálya sem vonzó, hiszen ez az értelmiségi csoport az, amelyet — a „nemzet napszakosaként” — a parktakarítástól a kirándulásszervezésig mindehhez lehet kötelezni.

— Mit tehet az állami vezetés azért, hogy a BTK dolgozói jobban érezzék magukat?

— Az ide bekerülő pályakezdekők sokban magukra vannak hagyatva. Például lakáshoz jutásukért az egyetem nagyon keveset tud tenni. A munkafeltételek bizonyos szempontból javultak, hiszen az Ady téri épületen belül terjeszkedhetett a kar: új tanári szobákat, szemináriumi helyiségeket sikerült kialakítani. Az idegen nyelvi oktatási reform révén, a 80-as évek „boldog elején” a megnövekedett feladatok ellátására új álláshelyeket kaptunk. Ezzel szemben pl. a magyar, a történelem, a latin oktatásának korszerűsítését — mivel a 80-as évek „zordon közepén” vagyunk — úgy kell megoldanunk, hogy egyetlen új oktatási álláshellyel sem gyarapodhatunk. Ez a helyzet a karon nyilvánvalóan feszültséget szült. A munkafeltételek romlását jelenti, hogy a szűkös anyagi ellátás miatt a BTK legfontosabb termelési eszközét, a könyv- és folyóiratállományt nem gyarapíthatja a szükségleteknek megfelelően. A pozitívumok közé tartozik, hogy — az OTKA infrastrukturális pályázatával — sikerült elérni: hét számítógépet helyeztek üzembe a karon, illetve hamarosan működni fog az a lézernyomtató, mellyel a kari kiadványokat — többek között a fennállásuk 30. évfordulóját ünneplő aktákat — fogjuk előállítani. A dékánságom idején milyen változás várható? Attól függ, hogy az ország gazdasági helyzete miképpen alakul. Az viszont tény, hogy módosítani kéne azt a szemléletet, mely szerint itt „nem folyik közvetlen termelő tevékenység”. Hátrányosan érint minket erkölcsileg és anyagilag egyaránt az „improduktív” — bélyeg. Be kéne látni, hogy az oktatás fejlesztésére fordított beruházás hosszú távon többszörösen megtérül.

— Jelenleg mekkora összegből gazdálkodik a BTK?

— Költségvetési keretünk közel 19 millió forint. Ám ebből 15 millió forintot munkabérré, jutalomra, szociális és egyéb segélyre kell fordítana-

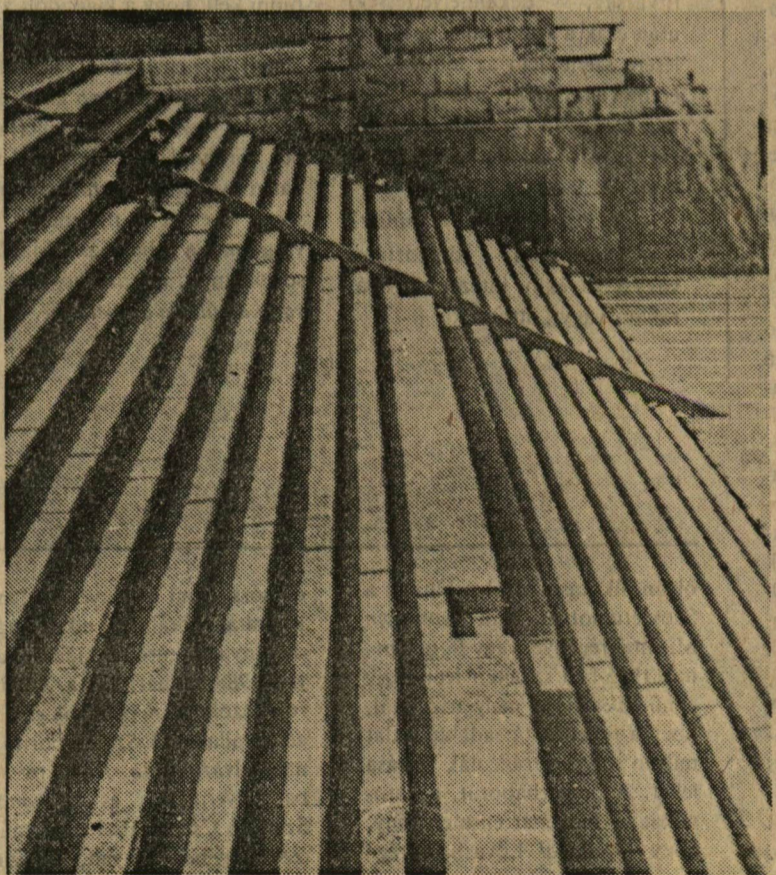
nunk. Csak a fennmaradó mintegy 3,5 milliót oszthatjuk fel a tanszékek között. A tudományos kutatási fejlesztési alapunk 1 millió 713 ezer forint, de ennek döntő része szintén munkabérré megy el, s csupán 565 ezer forintot oszthatunk föl 22 tanszékünk között. Anyagi lehetőségeink soralmasak, holott évente százegynéhány tanárt adunk ennek az országnak.

— Ön fiatalon ért el szakmai sikereket, s ez a bölcsészettudományok művelői közül keveseket jellemez. Jelenleg a Középkori Magyar Történelmi Tanszék vezetője. Tudományos munkásságát az utóbbi időben egyre-másra megjelenő tanulmánykötetiből jól ismerhetik a magyar régimúlt iránt érdeklődők. A szakmai és a közéleti tevékenységét ön hogyan tudja összeegyeztetni? A történettudományok területén most mivel foglalkozik?

— Nagy áldozat árán lehet színvonalas szakmai, ugyanakkor eredményes közéleti tevékenységet folytatni. Az én szerencsém talán az, hogy jól tudok gazdálkodni az időmmel: 10 perc alatt is képes vagyok számomra értékelhető eredményt hozó munkát végezni. Az Anjou-kor 87 esztendejének 45 ezer oklevelét 22 munkatársammal együtt dolgozzuk fel. A készülő oklevél tárnak főszerkesztője és egy kötet összeállítója vagyok. A dékáni teendőik ellátása mellett is jól haladok a munkámmal, hiszen öt perc alatt is el lehet olvasni néhány szót az épp vizsgált oklevélből. Egy másik nagy vállalkozás, a magyar föld és nép korai történetének enciklopédiája létrehozásában is közreműködöm. A háromezer címszavas enciklopédia egyik főszerkesztője vagyok, illetve 120 címszó megírása volt a feladatom, a rám eső résszel már elkészültem, most a többi szerző által fogalmazott szövegeket néztem át. Egy-egy ilyen 10—45 soros szöveg elolvasására pedig 10 perc „szabadidő” is elegendő. Mindkét vállalkozás a 90-es évekre eredményez több nyomtatott kötetet. Ellenben a tavaszi könyvhétre várható A vármegyék kialakulása Magyarországban című könyvem, ugyanakkor jelenik meg Makk Ferencel közösen írt, jelenleg az IPM-ben folytatásokban olvasható Az Árpád-házi uralkodók című, 28 életrajzot tartalmazó kötetünk.

Ü. I.

Fuksz Lehel képei Szegeden

A Szegedi Egyetem rendszeresen közölte és közli a városunkban végzett, Budapesten élő festő-grafikus Fuksz Lehel képeit. Szegedi kiállítása október 20-án nyílt meg a Bartók Béla Művelődési Központban. A tárlat, melyet Korga György festőművész nyitott meg, november 15-ig tekinthető meg.

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP és KISZ-bizottságának lapja
Felelős szerkesztő:
GRÖF RÓZA
Szerkesztőség: 6720 Szeged,
Dugonics tér 12. Telefon: 12-119
Megjelenik havonta kétszer
Ára: 2,30 forint. Előfizetési díj egy évre 36,80 forint
Terjesztik az intézmények KISZ- és szakszervezeti bizottságai
Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat Szeged,
Tanácsköztársaság útja 10. sz. 6740
Telefon: 24-633 Telex: 82-282
Felelős kiadó:
Kispál Antal igazgató
Szegedi Nyomda Szeged,
Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720
ISSN: 0230-791X
1987. X. 27. — 4636 —
Felelős vezető:
Surányi Tibor igazgató